

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad ca: litarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márczius 6-án.)

Előfizetési árak: 1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor. Egyes szám ára 10 fill.	Felelős szerkesztő: BILKEI FERENC.	Megjelenik: kedden, csütörtökön és pénteken este. Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Egyes számok kaphatók: a csná... vám-tér l. ...stben.
--	--	---

Nyiri úr!

Ki hitte volna, hogy az a gondbame rült arc, a mely szombaton este egy óra hosszat várakoztatta Székesfehérvár táncravágyó uri publikumát, ma már azon tőri a fejét, miként lehetne megtáncoltatni egész Magyarországot Nem! nem táncoltatni — keréketöretni, összemorzsolgatni s az összemorzsolgt porszemeket a szél szárnyaira eresztetni, hogy tanuljon mórest és regulát mindenki, a ki a szabad levegő után vágyakozik, tanulja meg, hogy a szabadságot nem a mi számunkra teremtette az Ur isten. Tanuljon meg mindenki parancsolni a szívének, hogy itt csak egy akaratért szabad dobogni, azért, a melyet a császári tábornokok egyértelműleg összekotyvasztottak. Magyarország tizenhét millió lakosának fiháza, sóhája, inádsága pedig bilinesbe és békóba veressék Meri Bécsben így gondolták ki az osztrák császári és királyi tábornokok

Az eddigi összes vexátúra, macerálás, csak lágy zefír volt, méhészongás: Tiszta okvetetlenkedései, a Fejérvári trólisága, Kristóf areátlankodásai, a nemzet vagyonának elköttyavetyélése, a zálogházból kiváltott börtöntölteléknek a megyék

nyakára való elraktározása — ez mind, csak bársnyos kézzel való cirógatás volt — most jön a láb. Következik a sarkantyus esizma uralma, a mely eddig a ló oldalát vágta véresre s most a nemzet szívébe tapos

Mód nélkül kívánsiak vagyunk Nyiri Sándor tábornok, királyi biztos ur szereplésére és mód nélkül büszkek vagyunk, hogy Székesfehérvárott több mint féleztendeig egy levegőt szíhattunk vele!

A kisipar védelme.

Ernst Sándor dr. elnödségének vizsgálta a győri kesztyűipar szociális kuzsonon.

A kisipar pusztulása szemünk előtt megy végbe. Jajveszékelést mindnyájan halljuk, de segíteni rajta nem vagyunk képesek, a míg a kormány a jelenlegi gazdasági rendszerrel nem szakít. Iparunk mai állása megdöbbentően szomorú. Az iparosok egyreze kíváncsodol, fiatalabbja pedig a gyárakban keres alkalmazást. Nagy baj az is, hogy az ipari testületi önerzet a céhrendszer megszűntével teljesen elveszett.

A budapesti ipar helyzete meg aránylag a legkedvezőbb. Különösen az élelmiszeri és építészeti iparban. A ruházatiban már hanyatlobb. De a budapesti ipar küzdelmére is szomorú világot vet az egymást követő nagyszámú üzembeszün-

etés. Minden napra több üzletfelosztás, bukás esik. Emellett a munkásközvetítő ezrével állítja elénk a munkanélküllevőket. Nagyon hátra maradtunk e tekintetben Bécs mögött.

A vidéki iparban elijesztő a nyomoruság. Győrmegyében 83%, Veszprémben 84 és Fejérmegyében 75% az iparosoknak minden segéd nélkül dolgozik. Különösen a cipész és csizmadia ipar hanyatlak.

A kisipart nem egyedül a nagyipar tette tönkre. Jellemző erre, hogy Magyarországon nincs is nagyipar és mégis elpusztult a kisipar; a míg Németországban hatalmas nagyipar mellett megerősödött a kisipar. A kisipar bukását az 1872-dik évi törvény hozta meg, a mikor felosztatták a céheket és kimondották a teljes szabadságot. És keletkezett a tisztességtelen verseny, a kontárok elszaporodása, a gyárosok, a házalók, a raktárosok, a végeladások és a feyencipar versenye, amelyvel szemben a kisiparosnak helyt állani lehetetlen volt. Ez a verseny, amikor az erős kitűz a gyöngével, nem egyenlőség; amikor az állam az erősnek, a gyárosnak ad kedvezményt, segítyt, ez nem szabadság. Az állam a kisipar vergődését gondatlanul nézte, sőt a nagyipart támogatta. 537 gyáros közül 370 kap állami szubvenciót. S ezek közül több nem is magyar állampolgár. A külföldi verseny is óriási károkat okoz. Egyedül a cipőiparban 25 millió korona értékű árut hoztak be tavaly Magyarországra.

A kisipar pusztulásán a rendelkezésünkre álló eszközökkel a következőképp lehet segíteni: Követelnünk kell mindenek fölött az ipartörvény

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TARCÁJA.

Az annamitákról.

Tisztelt Közönség!

Napkelet felé, körülbelül 18,000 kilométer fekszik innen Tonking, az az európaiak által alig-ig ismert poénikus föld, a melyet ma itt Önöknek pár szóval bemutatok.

Noha soha nem látott exotikus partvidékek panorámáiban gyönyörködhetünk, mégis bizonyára szívesen elengedek a 35—40 napos tengeri utazást, mert a mire onnan visszatérünk, régen megennek már addig itthon előlünk a husvétü bárányt.

Kössük fel e helyett inkább a mesebeli hémértőldes eszímákat s hipp-hopp! ott vagyunk Kelet India legkeletibb részén, a rokonszenves annamita nép festői földjén.

Csodás világ! Maga az érintetlen ősermészet, ember által meg nem járt titokzatos renegeteivel, ismeretlen faival, bokraival, virágaival; a levegőben ezer, terjényi tarka lepke takarja el fejünk fölött a delező napot. Amott a folyondáros eziklafal tövén nagy, széleslevelű banánfák sudár arekpálmák között egy-két pálmalevéltecs bambuszvaskó áll, kihallatszik hozzánk a mezelen gyerekbud hargos játéka. Lcra a völgyben nagy, kerekkalapú, felegyűzőtől, vihogó asszony-répség épen n ost üteti a rizspalántát, térdig vízben állva.

Odább, szézzredes kauszukfa árnyékában egy sajátágos építmény: a Luéchiista templom. Köröskörűl a demboldalakon apró földhántk, mindegyikbe egy egy felér papupántlikas nádszál van üve: ezek sírhalmok.

Ebben a környezetben él Kokinkina, Annam és Tonking jóraváló, rokonszenves nepe: az annamita.

Rokonszenves, legalább nekem az: irastudók jól ismerik a mi állitlagos őseinket, a hunokot, kiket „hung nó“knak neveznek, a kik több száz éven át a hatalmas Kinát is kezükben tartották; tudják, hogy a kínaiak épen a „hung nó“k betörései elleni védekezésből építettek a némelyek szerint 7, mások szerint 11,000 kilométer hosszú kínai falat; azt az időpontot is tudják, a mikor a „hung nó“k családostul, barmostul felkerekedtek s elindultak a „nyugati világ-rész“ (phuong táj) felé, jobb hazát keresni.

Elcink neve, a „hungó nó“ kínai nyelven „vad talszolgát“ jelent. Ebből a guynévből is kiteszik, hogy bár felték, de nem valami nagyon tisztelték a kortársak őket. Sokkal nagyobb tiszteletet szerzett a „hung nó“k (olv. hun nó) ivadékaiknak Irnyi Janos, a gyufa feltalálója. Mikor elmondtam annamita ismerőseimnek, kik még csak 15—20 évvel is ezelőtt tűzkövön esiszoltak tüzet, vagy ket keményfajú, száraz bambuszhasibot dörzsöltek össze, a míg a bambusz tüzet nem fogott, mikor elmondtam nekik, hogy a gyufa feltalálója magyar ember, hunno ivadék: nem volt többé előlük külön ember, mint a magyar ember.

Eltekintve attól, hogy kifejezései épen olyan képesek, mint a magyaré: hogy számos fogalmat épen azzal a szóval, vagy hozzá hasonlóval fejez ki, mint a magyar, pl. a „bába“ annamitában is „bába“: a „nő“ — „nő“, „anya“ — „anya“, tanya — kanya, banya — banya, váll — váj, ban, ben — ban, ra, re — ra stb.: eltekintve attól, hogy épen úgy „bátyám“, „öcsém“, „nénem“, „hugom“, „apjuk“, „anyjuk“omnak szólják egymást, mint mi magyarok: — különösen francia elnyomók iránt tanusított viselkedésük

miatt rokonszenves előttem ez a nép. — Az annamiták politikai helyzetét mi magyarok könnyen megérthetjük, ha azt mondom, hogy épen úgy van berendezkedve földjükön a francia, mint nálunk az osztrák — akar. Ha mi németül beszélő osztrákkal találkoznak össze, nem igen van hozzá más szavunk, mint a „nix dajcs“. Az annamita szakasztott így tesz az ő saját osztrákjával. Az ő „nix dajcs“ában azonban vannak még felsőbb fokozatok is: ha egy francia kérdez tőle valamit, minden gondolkodás nélkül azt mondja rá: „Khong“, azaz „nem“; ha még egyszer kérdezi, azt mondja: „Khong ka“, azaz „nincs“ és ha még harmadszor is találna kérdezni, azt feleli vissza: „Khong biet“, azaz „nem értem“. Ezzel aztán csakugyan vége a további beszédnek.

E vázlatos bemutató után lássuk röviden Indó-Kína politikai, földrajzi, éghajlati viszonyait, azután rátérünk tulajdonképen tárgyunkra, a népéletre. A francia Indó-Kína Kelet-India keleti felét képezi és magában foglalja Kokinkinát, Annamot, Tonkingot, Kambodzsát, Laost és fekszik a 9-ik és 22-ik északi szélesség alatt, tehát körülbelül egy magasságban a Szahara sivataggal. S ezzel már a klímát is jellemeztem, noha itt a tenger közelsége, a belföldi folyóvizek, a gyakori esőzés, a dus vegetáció nagyon enyhítik ezt a tropikus meletet. A délen fekvő Kókin-Kinában január hónapban csak olyan meleg van, mint a legforróbb augusztusban, mikor az árnyékban is van 48—40 fok meleg. Az északra fekvő Tonking deltájában az 1904-iki télen 17 fok volt a legnagyobb hideg, 1904. februárban 10 fok, az is csak egyetlen egy napon.

Sokkal nyersebb a téli idő a hegyi régióban, különösen éjjelenként, de a hőmérő a fagy-pontig ott sem száll alá.

Mai lapunk 4 oldal.

revízióját s ennek keretében l. hogy az ipar gyakorlása képesítéshez, iparigazolványhoz legyen kötve; 2. hogy csak ily mestervizsgálatot tett iparos alkalmazhasson tanoncot; 3. az iparstúletek törvényesítenek és jogokkal ruháztassanak fel; 4. a fegyencipar kizárassék a versenyből.

UJDONSÁGOK.

A politika újabb fordulata mely nyomokat szánt városunk és megyénk közéletében. A megyéhez leérkezett már a belügyminister harmadik leirata az önként befizetett adók be nem szolgáltatása tárgyában. Huszár Ágost alispán 8 nap alatt közgyűlést hi össze és értesíti ezen eseményről a megyét. Utána persze mi következhetnek egyéb, mint az alispán felhívásai. Ennek a következtetése azonban — a mint hallják — az lesz, hogy az öreg törődött alispán nyugulomba vonul. A város hasonló kilátásokkal díszeszkik, a hol szintén beszéltek már Havranek József kir. tanácsos polgármester lemondásáról. Az bizonyos, hogy a legközelebbi jövő sok izgalmat hoz városunk s megyénk lakosságára.

A székesfehérvári Belvárosi Kath. Kőr 1906. február hó 24-ikén, (szombaton) a Szent István tereben táncpal egybekötött tea-estélyt rendez a következő műsorral:

1. Székely „Magyar rapszódia”. Zongorán előadja Czifrik Mária k. a.
2. Butykay Ákos „Bolygó gonog” c. operettjéből: a) Pallas Athene első jada. Előadja Parkányi Aranka k. a. b) Nánáska és Ulisses kettőse. Előadja Parkányi Aranka k. a. és Kétszék Elek. Zongorán kísérte Knéttel Ervin.
3. Farkas Imre: „Fábián Rákóczi hadihajója”. Melodráma. Zenéjét szerze: Lanyó Fano. Előadja Knéttel Ervin. Zongorán kísérte Knéttel Ervin.
4. Káldy Gyula „Kincsek dalok”. Előadja a kátholikus kör zenekara Dr. Knéttel Ervin. vezetésével.

Jegyek az estélyre Knazovitzky Béla úr Nádor-utcai üzletében, továbbá a Kőr e célra felkért tagjainál s naponként este 6 óra közt a Kőr helyiségében kaphatók. Egy jegy ára személyenként 2 korona, mely összegben a hang-

verseny után felszolgáló hidegfelvágott és tea ára is benntartalmait. Kezdeté este 8 órakor.

Közigazgatási ülés a városnál. Székesfehérvár szab. kir. város közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt 10 órakor tartotta rendes havi ülését báró Fiáth Pal főispán elnöklete mellett.

Havranek József polgármester a rendőrség működéséről a következőket jelenté: Január hónapban a következő bűncselekmények fordultak elő: Hatóság elleni erőszak 1, igaztás 1, okirathamítás 1, ember élete és testi épsége elleni cselekmény 8, rablás 2, gyújtogatás 2, lopás 45, vagyon elleni cselekmény 27, egyéb büntetett és vétség 13. Összesen: 100. Ebből elintéztetett 74. Hátralék 26. A rendőrség kihágási ügyosztályánál 101 esetben tetéket feljelentés 121 egyén ellen.

Dr. Bierbauer Viktor tiszti főorvos a város közegészségi állapotáról a következőket jelenté:

A város közegészsége január hónapban jónak mondható. Uralkodó betegségek a tüdő- és légutaknak hurutos, ritkábban lobos bántalmi voltak.

Született 97 és pedig törvényes fi 42, nő 45, törvénytelen fi 5, nő 4. Ikerpár 2. — Házasságra 21 pár lépett. — Elhunyt 59 és pedig fi 33, nő 26. Ezekből 7 éven alul volt törvényes fi 7, nő 10, törvénytelen nő 1. Születési többlet 38. Szent-György kórház 12 halottja közül 7 volt idegen illetőségű, így a szaporulat 45.

Nevezetesebb halálokok: vele szül. gyengeség 3, gőrcsök 3, bélhurut 2, diftéria 1, kanyaró 1, egy kis 5 hónapos csecsemő, hasiagyvmáz 2, tüdőlob 3, tüdővész 10, guta 3, elmebaj 3, agykör 10, ongyilkos 1.

Járványos kórok állása: hasiagyvmáz 3 tegyik kórházi utródi, gyögyült 1 elhalt 2, kanyaró 4, gyögyült 3, elhalt 1, verheny 3, gyögyült 2, ápolás alatt maradt 1.

Főorvosi hivatal 71 ügydarabot intézett el. Tejvizsgálat: Alföldi Janosné, Bodai Katalin, Németh Józsefné, Szalay Janosné, Kéri Istvánné helybeli földmívelőasszonyok dr. Aroky Antal feljelentése tejhamisítás miatt fejenként 30 koronára büntetettek, amely ítéletet a közigazgatási bizottság is jóváhagyott. Ugyancsak tejhamisítás miatt lett megbüntetve Cs. Horváth Janosné 70 koronára, miután másodízben fogták rajt a tejszívesen.

A pénzügyigazgató jelenté: Az összes kincstári követelések január hó végéig: 791.183 kor. 50 fill. Ebből befizetett 137.705. kor. 72 fill. Hátralék: 653.477 kor. 87 fill.

Az ülés déli 12 órakor ért véget.

Népakadémia. Az elmúlt vasárnapon dr. Reichardt Tamás theológiai tanár, az ismert keresztény szociológus tartott előadást, „Az emberi jogok és a kereszténység”, címmel. A mindvégig nagy figyelemmel hallgatott értékes előadás tartalma a következő:

Korunkat a humanizmus, az emberszeretet korának mondják. Van ebben sok képmutatás, de több benne az igazság. Ma szánalommal vagyunk a nyomor iránt, lelkesedünk a szociális eszmékért, a kis emberek jogaiért és a ki nem érzi, legalább affektálja. Ez es a képmutatás is azt mutatja, hogy a humanus érzelmek tulsúlyban vannak, az önzés szegyenli a nyílt erőszakot és a ravaszsgal szövöttekik.

Honnét van bennünk az embries érzés: E vallásellenes tudomány azt feleli rá: műveltségünk az oka. De ez nem magyarázat. A művelődés virág és gyümölcs, mely nem a levegőben nő, hanem fán terem és gyökérből táplálkozik. Epen azt keressük, hogy miért ilyen humanus a mi műveltségünk? Mert ha körülnézünk a jelenben és multban találunk más kultúrákat: egyiptomit, ázsiai, görög-románt, de mindégynkben kasztokat és rabszolgákat találunk. A rabszolgáság intézménye legkegyetlenebb formáját épen a görög-romai műveltség tetőpontján érte el. A római birodalom lakosainak 1/3 része nélkülözölte a legprimitívebb jogokat, jognélküli rabszolgá volt. Mért nem lázadtak föl és mért nem rázták le a rabbiúsceket, ha ennyire voltak? Meg is próbálták, de leverettek, és sorsuk csak rosszabbodott. De ha győztek volna is, a társadalom kepe nem változott volna meg, mert a rabszolgák csak szerepet akartak cserélni uraikkal. A veres forradalom nem fért a rabszolgák intézményének gyökerehez s azért nem volt képes az elnyomottakat fölemelni. Az emberek esztét és szívet kellett megreformálni, meg kellett ismerniök az embert méltóságát, és meg kellett fékezni az emberi önzést, mely legbensőbb oka a rabszolgáságnak. A lelkeknek az átalakulását a kereszténység idézte elő. A rabszolgáság külsőleg egyelőre meg fennmaradt, de a keresztény fölfogással elvesztette a jogi alapot, melyet a filozofia és a pogány vallás adott neki. És a mily mértékben ajfúrta a társadalmat a kereszténység kovásza, azon mértékben tündelzett a rabszolgáság és érvényesültek az emberi jogok. Az egyház az egész középkorban át küzdött a rabszolgáság ellen, de a fejlődés, melyet az általa hirdett igazságok erjesztő erők gyanánt hordoztak, nem ért véget a rabszolgáság eltörlésével.

A francia Indó-Kína területére nézve valamely nagyobb Ausztria és Magyarországánál együttvéve; lakosainak száma k. 30 millió.

Kambodzsát barnás fekete bőrű malaj népek lakják, Laot és Tonking Kínával határos hegyvidékét a sárgás barna bőrű, mongol eredetű „ihó”-k, „man”-ok, „meó”-k, „man meó”-k, „muong”-ok; Kokinkinat, Annamot és Tonking keleti nagyobb részét egy, a malaji és a mongol között álló, huszmilliónyi népfaj, az annamita lakja.

A kínaiak egész hátsó Indiában otthonosak; az 8 kezükben összpontosul a hátsó indiai nagy kereskedelem.

Annam, jöllehet önálló királyság, sokszor és sokáig nyögte a kínai jármot; Kínával sok háborút viselt, melyek közül a legjelentősebb a 7 éves háború volt, a mikor az annamiták Hung-Dao vezérlete alatt végkép kivetkék a kínaiaktól. Egy időben megpróbálkoztak itt a japánok is, de tekintettel a nagymérvű kíváncsúra, a mi az anyország elgyengülésével járt volna, a japáni kormány eltiltotta a további kívándorlást.

Rövid ideig a hollandusok is elfoglalva tartották az országot, de az európai emberre szinte elviselhetetlen éghajlati viszonyok miatt 1700-ban végkép kivonultak onnan. Végre jöttek a franciák és nehéz, véres csaták után elfoglalták Annamot,

ugy, hogy Thany Taj, az annamit király, az „Eg ha”, ma már csak névleges uralkodó.

Azonban, ha nem esalnak a jelek, 10—20 év múlva újra gazdát fog cserélni ez a föld: új gazdája az egyesült Kína és Japán lesz.

Annam adminisztrációnális beosztása a következő: Az ország fel van osztva tartományokra, a tartományok u. n. „fu”-kra, a „fu”-k „hujen”-ekre, a „hujen”-ek „quanton”-okra s a quanton közérik a falvak, mikhez a magányosan elszórt lazúkok, vagy kisebb házcsoportok tartoznak. Erdemes megemlíteni egy quantont a sok közül, a bantui quantont, a melyhez 300 falu tartozik: ennek a quantonnak továrosa mindössze 12 bambuszviskóból áll.

Az annamiták kis termetű, nálunk gyengébb szervezettű, de elég szívós emberek. A férfiak hajsz és szakálltalank s csakugy kontyba kötik hosszú, asszonyos hajukat, mint a nők. A férfi, nő egyaránt könnyű, rövid nadrágot, e felett egy pókháló finom szövésű, két oldalt hónaljig nyílt felöltőt visel.

Ezt a garderobot egy sajátzerű turbán és egy 70—80 cm. átmérőjű, kókuszpálma levéllel bélelt, bambuszvázas, kerek kalap egészíti ki. Esős időben egy pálmafa levelekből összevert mentet viselnek, férfiak ugy, mint nők, vállukon panyókára vetve. De azért a húság örlöge sem

alszik az igénytelen önmépek között: sok intelligens foglalkozást annamita soha sem vája le a körmet balkeze ujján; így dicséskzi el hallgatagon a világnak, hogy az ő keze nincs közönséges munkára teremtve. Ismertem többek között egy rajzoló, a kinek 30 centiméteres körmei voltak.

Az annamiták többnejűek: rendszerint 2—3 egymástól különböző feleségük van, akik közül azonban csakis az első a törvényes feleség; ezt a lakodalmat nagy ünnepélyességgel ülik meg s a feleség neve egy bizonyos összeg ellenében a községi anyakönyvbe is bevezették, de a második s a többi feleségek nevei már nem lesznek beírva az anyakönyvbe, sem lakodalmat nem tartanak. A második vagy a harmadik feleségtől származó gyermekek csakis az első vagy főfeleséget nevezik anyjuknak. A mostani annamit királynak 17 felesége van. Szintén egy ily sok feleségű királyról szól a következő mende-monda:

A király 35 felesége a főváros egy külön utcájában lakott 35 elkülönített házában. Minthogy a király valamennyit egyformán szeretete, egyikhez sem ment el látogatába, nehogy ezáltal megbántsa a többieket. Sok fejtorés után végre azt találta ki, hogy a 35 ház elejét telehintette szerderfalevéllel, aztán beteretelt az utcába ő maga egy kecskenyáját s anely ház előtt a kecskék

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhöges, skrofulozis, influenza
ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlja.

„Sirolin”

Mindhogy értéketlen utánzókat is kinalnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

„Roche”

Kapható orvosi rendelre a gyógyszerárakban. — Ára Dvgenkint 4.—korona.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc).

A hűbériség és jobbágyság megszűnése, melyek közelebb állnak a rabszolgasághoz, mint a keresztény testvériséghez, ennek a fejlődésnek az eredménye. Sőt még ezzel sincs bevéltva teljesen az a program, melyet az Úr Jézus adott az emberiségnek. Az újkor szociális mozgalmában sok keresztény gondolt van, de ez nem lehet anyagelvtől világnézet, melynek embertana a darwinizmus, nem barátja a gyengéknek, nem ismeri az emberi méltóságot, hanem az erősebb jogát hirdeti. Ez a világnézet Spencerrrel szemére veti a kereszténységnek, hogy a gyengét védelmezte az erőssel szemben. Ez a világnézet ellensége a munkásságnak, és következetesen megvalósítva, újabb rabszolgaságra vezet. Ne gondoljuk, hogy a humanus érzelmek olyan közkinccsét képezik az emberiségnek, melyeket többé nem lehet elvezíteni. Az újabb gazdasági fejlődés is azt bizonyítja, hogy az emberi jogok csak akkor vannak biztonságban, ha az emberekben mélyen gyökerizik a keresztény meggyőződés és keresztény szeretet. — Veritas vos liberabit. —

Nagy sikert aratott Kovács Ilonka k. a. Rodostó c. költemény művészi előadásával. A másik szavalat, melyet tréfás gesztikulálással iparkodtak minél mulattatóbbá tenni, nem volt valami izléses. Az előadott bohózat sem ütötte meg az eddigiek mértékét, aminek oka egyrészt a darab vékony komikumra, másrészt a szereplők lassú és vonatott előadása és a sugó emberfeletti erőlködése volt. A legközelebbi vasárnapon előadásra kerülő „Közös szoba” c. vígjáték bizonyára több dicsőséget hoz majd a legényegyesületi műkedvelők számára, akiknek buzgó fáradozása még a csekélyebb siker esetén is mindenesetre méltánylandó dolog.

— Zichy Jenő gróf Afrikában. Megirtuk, hogy városunk országgy. képviselője súlyos természetű gégebajt kapott. Az orvosok annyira veszedelmesnek találták a gróf baját, hogy sürgősen klímaváltozást ajánlottak neki — különben — a mint mondták — egyáltalán nem állhatnak jól a gróf életéről. Zichy Jenő gróf január első felében érkezett Egyiptomba és azóta élvez a betegnek tüde levegőjét. A mint más oldalról vett külön értesüléseink alapján mondhatjuk, Egyiptomban most pompás nyári idő van. Az emberek nyári ruhában járnak, melegszenek s olyan időt élveznek, a melyet nálunk a virágos május havában találunk.

Voltak azonban olyanok, a kik Zichy Jenő

legelőbb föltették a szederfalevelet, abba a házba telt be az nap látogatóba.

Pár napra rá, hogy a kis ananita világra jön, a szülők nagy mulatság keretében szertartást végeznek, melynek folyamán a kisdódot 12 tündérnek és egy tündéresszonynak ajánlják föl. Ilyenkor a tündéréknek mindenféle használati tárgyat ajánlanak fel, többnyire színes papirokból készült apró házikókat, ruhákat, kalapokat, kínai papucsokat és egyéb házi cikkeket.

E tárgyakat a szertartás után elégetik s az ajándék a felszálló füstben eljut a jó tündérkehez.

Most nevet választanak a kisdó számára. A név megválasztásában kétféle szokás dívik: némelyek a születési sorrendben nevezik el gyermekeiket pl. az elsőszülöttet „egy”-nek, a másodikulöttet „kettő”-nek és így tovább. Mások a legviszataszítóbb neveket adják gyermekeiknek, mint: „kutya”, „disznó”, „kellécs”, „ötvaros”, „lusta”, „céda” stb. Gyakran egészen reprodukáhatlan neveket is.

Pénzes József.

(Folyt. köv.)

gróf távollétét a munka elől való megszökésnek mondották. Bármily lehető vádnak előbb adhatnánk hitelt, mint annak, hogy az agilis, a nyugalmat ismeri nem tudó, ismerni nem akaró Zichy Jenő gróf munkakerülésből vitorlázott volna el napsütött tájakra. Ezt megcáfolhatja bárki, a ki a nemes grótot ismeri. Egyébként pedig itt közlünk egy levelet, a mely a gróf egyik utitársának tollából eredt, ékesen szótó cáfolat, de érdekes azért is, mert képviselőnk egészségi állapotára nézve részletes felvilágosításokat nyújt. A levél egész terjedelmében a következő:

Kedves Sándor barátom!

Kelt Helnár, Afrika 1906. február 3.

A lapokban olvasok épp most egy cikket, amely gróf Zichy Jenő afrikabani utazását kritizálja és félig-meddig úgy tünteti elő, mint ha Zichy gróf „nem betegsége miatt” utazott volna Afrikába, hanem mintha kötelességei elől akart volna ezen uton kitérni. Boldogtalan hazánk iránti kötelességből, valamint Zichy gróf iránti tiszteletből és végül azon igazságszeretetről, amelyet e földön semmiért sem áldozok fel, emberbaráti szent kötelességemnek tartom gróf Zichy Jenő állapotáról következőleg nyilatkozni. Maláriám miatt én itt Helnárban körülbelül 8 — 10 nap óta tartózkodom. Vasárnap, tehát január 28-án látogatásával szerencsétlenül meg a gróf. Vigan lépett be szobamba és kedélyesen diskuráltunk erről-arról, egyszerre csak színe elváltozott, szemői kidűdörögtek és egy oly fudoklási roham fogta el, amelyről — hogy ilyen egyáltalában existálhat — fogalmam sem volt.

Hogy tiszta képet adhassak erről a megretentő momentumról, csak úgy írhatom le és magyarázhatom meg, hogy az egész egy végzetlen hosszú lélekzetvevő volt, amelyből keletkező hangokat lejenni nem tudom, mondjuk, hogy hasonlítottak egy rikácsoló gőzgép sípjához. Ezen rohamot azután egy nehéz asztmárorham követte, egyszóval mindent hittem, csak azt nem, hogy Zichy Jenő gróf élve kerül ki szobáimól.

Másnap azután alkalmam volt egy nagy tekintélyű cairoi orvosdudorral beszélni Zichy Jenőről, illetve a nálam történt fudoklási rohamról, aki nem kis megdöbbenésemre így nyilatkozott a gróf betegségről:

— A grótot ágyba hozni abszolúte lehetetlen, ő még ma is künn jár, kocsikázik, hogy azonban holnap, vagy talán még ma mi történik vele, az már más kérdés! hörgői végkép eldugaszolva, asztmája és szívbaja nagyfokú, egyszóval a gróf nagy beteg, fel kell neki Askonig, vagy Barthumig utazni és kivánum, hogy az ottani felséges levegő használjon neki, de — attól félek, hogy már későn jött!

Ez, kerlek, a tiszta igazság és ezen szent igazság benyomása alatt irom e sorokat, mert csakugyan nem tudnám, hogy mi okból térne ki egy Zichy Jenő kötelességei elől. Zichy Jenő megtette most és megteszi a jövőben is kötelességét. Elég sajnós, hogy e retentő időkben egymást marjuk, mint a sakálók. Ne marjuk tehát legalább zaslósainkat, ne rágalmazzuk, ne keserítsük azokat, akikre épp most, a vész órájában a legnagyobb szükségünk van és akiknek anugy is emberfeletti türelemmel és önmegtartózással kell a végsőket megküzdenni.

Igaz baráti szeretettel és üdvözlettel

hálás hived
Zubovics Fedor
kapitány.

— Értésítés. Ő méltósága dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök ur f. hó 18-án vasárnap

d. u. 5 órakor az Iparos kör helyiségében felolvasást tart. A felolvasásra kizárólag igazolvánnyal lehet bejönni. Felkérem a kör t. ágait belépési igazolványukat naponta d. u. 2—3 óráig a kör helyiségében vegyék át.

— Teastély. A tóvárosi olvasókör f. hó 17-én (szombat) este 9 órakor táncoccal egybekötött teastélyt rendez, melyre a kör t. ágait családjukkal és vendégeikkel együtt szívesen látja az igazgatóság. Külön meghívók nem küldetnek.

— Népgyűlés. Kristóf belügyér szabadalmat adott a szocialdemokrata vezéreknek hogy fellátsák és adófizetőkké tegyék a földmivéseket. A cél világos: a szocialdemokrata vezérek utján a császári hatalom táborába terelni a népet, másrészt óriási felfordulást előidézni s így a nemzeti jogokért küzdő földbirtokos osztályt terrorizálni. Fejérmegyében már dűbörög a föld. Bűnös hanyagság volna népünket gyáván átengedni e bandának. A földmives munkások jogos kívánságait fel kell karolnunk s őket a keresztény szocializmus zászlaja alatt szervezni. Vasárnap népgyűlés lesz, melynek alábbi meghívóját sok ezer példányban szórtaák szét városunkban:

Munkások! Földmivések! Testvéreink!

A szocialdemokrata vigécek városunkban s az egész megyében ámitják a földmivéseket. Heti 10 fillérért ígéri nekik a földi menyországot.

Tudjátok-e, mit akarnak? Kettőt akarnak: Először: a hazánkat elnyomó bécsi zsarnokság táborába terelni a népet. A kormány erre fogadta fel őket, mert azt hiszi, hogy így letörheti a mindnyájunk szabadságáért küzdő szövetkezett ellenzékét.

Másodszor: pénzeket kell nekik! A nemzetközi vezérek üzletből végzik a népámitást. Saját hasznukat s nem a keresztény magyar nép javát akarják.

Földmivelő! Véreink! Atyánkfiai!

Nektek van hazátok, hitetek, becsületek! Ti nem dobjátok oda ezeket zskánnyul a szocialdemokráciának, ennek a repülő pestisnek. Nektek a keresztény lobogó alatt kell kivívni jogaikat!

F. hó 18-án, vasárnap d. e. fél 11 órakor a megyeházán népgyűlést tartunk, melyen megalkotjuk a földmivések szakszervezetét. Ott legyen mindenki, aki magyar és keresztény.

Szónok: Szalánczy Andor.

A keresztény szocialisták.

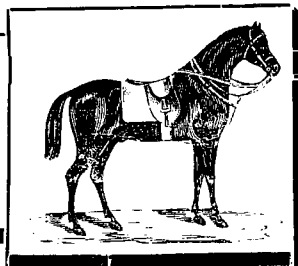
— A szocialisták kudarca Sárszentmihályon.

Egy szocialista elvtárs Szekesfehérvárról, kit Sárszentmihály szerencsés egyébként szülőfőtnének nevezni, gondolt merészet és nagyot, hogy az ő falujabelteknek hirdetni fogja a szocialisták egyedül üdvözítő tanait. Amint gondolta, úgy is cselekedett: maga mellé vett még más két telivér elvtársat, mint mondá, nálánál szőben hatalmasabbat, kik a boldog eldorádó kapuit megnyitják a kedves földieknek. Azonban az a sajnálatos körülmény adta elő magát, hogy a nagy vállalkozás tudomásukra jött olyanoknak is, kik egyáltalában nem hiszik, hogy a boldog eldorádó államnak országából vezet ut a való életbe. Ezek között volt gr. Széchenyi Viktor sárpentel, gr. Zichy Rafael sárszentmihályi nagybirtokos, továbbá a község intelligenciája és értelmes eleme. (Összejöttek tehát f. hó 10-én a sárszentmihályi gazdakörben s megtárgyalták a másnapra készülőben levő nagy események egyes körülményeit. A várvárat nap fölvirradt, volt izgalom, volt nagy várakozás minden oldalról. A három elvtárs csakugyan meg is érkezett teljesen inkogni-

Gászler Kálmán
szíj- és nyereggyártó.

Székesfehérvár

Karl-ház, az igazságügyi palotával szemben.

Készít minden e szakmába vágó munkákat, a legszebb kivitelben.

Pontos és gyors kiszolgálás.

Ugyanitt kapható kitünő börlack és finom ostorvelek.

Ugyanitt egy fiu tanuló felvétetik.

tóban, ami azonban talán szerencse is rájuk nézve, mert olyan parázs hangulat támadt a sokaságban, hogy ha feltámerik őket, a ghanem a debreceni főispánjelölt sorsára jutnak Oly hamar elpárologtak, hogy a legjobb kámfar sem volna képes erre még kánikulában sem. A ked es honf. elvtárs pedig bizonyára azon nyugodt gondolat tal távozott szülőfalujából, hogy: „nemo propheta acceptus in patria sua.” (Senki sem prófeta a maga hazájában.)

A mészárosok táncmulatsága. A helybeli mészárosok f. hó 8-án este a Fehér Bárány vendéglőben sikerült táncmulatságot rendeztek. Jelen voltak: Angyán Sándorné, Czaidler Lajosné (Nádasdladány), Embecht Gyuláné, Embecht Jánosné, Embecht Józsefné, Fleischer Mórné, Fridrich Andorné, Gáncs Istvánné, Gáncs Pálné, Göde Józsefné, Havranek Jenőné, Jadernik Andorné, Köszegi Mihályné (Sárszentmihály), Kristóf Károlyné, Litold Györgyné, Marschal Mátyásné, Máté Ferencné, Mészáros Ferencné, Montskó Ferencné, Pollák Béláné, Sappkás Károlyné, Schreindorfer Józsefné, Schreindorfer Ferencné, Szabó Józsefné, Szeiber Antalné, Vanka Ferencné, Varga Ferencné.

Gánti Vilma, Kováts Ilonka (Zámoly), Lipai Karolin (Veszprém), Marschal Annuska, Marschal Margit, Noszkó Juliska, Noszkó Katica, Sappkás Ilonka, Steindl Margit, Vímcai Mariska.

Esküdtzéki főtárgyalások. Sok fórumon meghányt, összegyűbcancolt ügy került 12 én az esküdtzsek elé. Még 1902. december 6-án történt, hogy bíróválasztás volt Iszkeszentgyörgyön. A választásról hazatérők az alkotmányos küzdelemben eszközölt kapacitásuk közben megszomjazván, belétek Grünfeld Adolf korcsmájában, valamelyes italra. A bor-és embergézzel felített helyiségben egyszerre nagy kavargodás támadt s amint a legények körültekintézt az azt látták, hogy Lendvai József, 19 éves legényt valaki hasba szurta, hogy helyi kifordultak. Lendvai Józsefet még aznap este beszállították a helybeli Szent György közkórházba, hol eskü alatt azt vallotta, hogy őt bizonyosan ifj. Rídeg János szurta meg. Lendvai József harmadnapra hashártvalóba kóvetkezőkép meghalt, mivel a gyomrából kilógó 10 centiméter hosszú bélszál órák hosszúságú volt a fagyos hidegen. Vallomásai alapján letartóztatták ifj. Rídeg Jánost, aki azonban bebizonyította tanúkkal, hogy volt ugyan a nevezett korcsmában, de a kérdéses időben másol időgált legényrajtásaival. Mígban más terhelő adat nem szolt ellene, a kir. ügyész az ellene emelt vádat elajtette. Eléként abbanmarad a dolog, ha a véletlen kezére nem játszik az igazságszolgáltatásnak. Ugyanis a múlt év novemberében Ács András 28 éves móri illetőségű iszka-szentgyörgyi lakos összekülönbözött ifj. Gyurcsik György, 19 éves ottani molnárlégényvel s az volt a vége, hogy ifj. Gyurcsik György épárhóval került ki a küzdelemből. Erre magának elégtételt akarván szerezn, azon melegeben elrohant a csendőrségre s azt a kijelentést tette, miszerint a gyilkos, ki Lendvai Józsefet hasbaszurta, Ács András. Saját szemével látta, mikor késével kétszer annak hasa felé szurt. Akkor még fiatal gyerek volt, aki félt az indulatos Ács Andrásól, hogy őt is leszurja, ha ellene mer vallani. Erre Ács András befogták. A főtárgyalás folyamán azonban nem ismerte el magát bűnösnek, dacára, hogy másik két tanu is akadt Gyurcsik György mellé. Az esküdtzsek a következőkép alakult meg: Elnök Keczin Lázló kir. törv. bíró, itélőbírák Chapó Gyula és Siposs Sándor kir. törv. bírák, jegyző dr. Békés Gyula, vádhatóság Hrabovszky Aurél kir. alügyész, védelem dr. Hajos Rezső ügyvéd. Esküdték Barnai Ignác, Berregi József, dr. Fejér Ferenc, Fekete Géza, Horváth Mihály, Ince Jenő, Klujber István, Laky István, Langhmáhr István, Stupa János, Szokolczay Lajos, Weisenfeld János, pótesküdt: Dittmár Károly. Az esküdték verdiktjét este fél 7 órakor dr. Fejér Ferenc hirdette ki. A verdikt a vádlottat erős felindulásban elkövetett halálközö súlyos testi sérítés bűntetteben találta bűnösnek, melynek alapján a törvényszék 5 évi fegyházbüntetésre ítélte. Védő semmisségi panaszt jelentett be.

Takács Sándor 29 éves acsai illetőségű foglalkozás nélküli mázolósegéd bűntetteben foglalkoztatta kedden az esküdtéket, ki a múlt év december 23-án este a Nádor-utcai Schleicher főze virágkereskedésbe nyitott késsel berontott s az üzlet-

tulajdonosnét életveszélyes fenyegetésekkel arra akarta fényserzeni, hogy neki pénzt adjon. Takács Sándor már 9 évet töltött hasonló természetű ügyek miatt az ország különböző börtöneiben s az eszt előtt csak 3 napra szabadult ki a szamosújvári börtönből. Az esküdtzsek: Elnök Tómy József, tagok Madarassy István és Siposs Sándor kir. törv. bírák, jegyző Wellner Jenő, vádhatóság dr. Mendelényi László kir. alügyész, védelem Obernyik József ügyvédjelölt, dr. Csöppentzky Mihály ügyvéd képviselőiben. Esküdték Angeli János, Barnai Ignác, Kneizts Imre, Krén Ignác, Laky István, Langhmáhr István, ifj. Löwinger Mór, Róth Sándor, Sztupa János, Takács Jakab, Weisenfeld János, Szlavik Leo, pótesküdt Hermann Károly. Az esküdtzsek verdiktjét déli fél 12 órakor Szlavik Leo hirdette ki. A verdikt a vádlottat rablás bűntetteben találta bűnösnek s ennek alapján a törvényszék 3 évi börtönrre ítélte.

Február 15. A múlt hó 21-én este történt Nagylánon, hogy több legény összejövetelt Kis Károly vendéglőjében s betért ide Kó István alpolkos is, kinek 508 korona 50 fillér volt. A záróra után elhazoztak a vendéglőlól s Kó István hazafelé vette útját. Azonban utána osontak Major Pál 17 és Szalai István 16 éves kislány földművelőgyerekek, a földre tértétek, agyba-főbe vertek, hogy az 20 napon túl gyógyuló sérüléseket szenvedett. Ezenkívül elvették tőle összes pénzt és zseobróját. A főtárgyalás folyamán vádlottak tagadták a lopást s csak annyit ismertek el, hogy Kó István megverték, mivel a vendéglőben szóval inzultálta őket. A tanúk azonban ellene mondtak ezen állításuknak s az s m igazolódott be, hogy részeket lettek volna. Harcm ígeris megalatálák náluk, illetve Major Pálnál a zsebrát, mag a pénz nem került elő. Esküdtzsek: Elnök Timony József, bírák Madarassy István és Siposs Sándor kir. törv. bírák, jegyző dr. Szócs József, vádhatóság Hrabovszky Aurél kir. alügyész, védelem dr. Krausz Emil és dr. Szócs Geókon. Esküdték: Angeli János, Berregi József, Dittmár Károly, Langhmáhr István, Hermann Károly, Kneizts Imre, Róth Sándor, Stupa János, Szlavik Leo, Koroniti Károly, Klujber István és Takács Jakab. Pótesküdt Weisenfeld János. Az esküdték verdiktjét lapunk zártáig még nem hirdették ki.

Elopták a rumot. Mike József velencei mészáros es hentesnek tegnap délelőtt a Fehér Bárány vendéglőlól udvarán, ahova szállva volt, egy 11 liter és 8 deciliter rumot tartalmazó hordócskáját 23 kor, 58 fillér értékben elopták a kocsijáról. Gyanyuj Schneider József zámolyi lakosra irányul, akit Szócs János a Barany-beli háziszolga is látott, midon Mike kocsijáról annak ostorát el emelte és ket mással együtt elhajtott. A rendőrség sargony útján terjesztette ki Zámolyra a nyomozást.

Elűnt piros bugyelláris. Szeszták Gyula Úsz-utca 7 sz. alatt lakó sütősegéd elpanaszolta a rendőrségen, hogy este ittas állapotban ruhástól fektűt le, reggelre aztán a nadrágzsebében volt piros bugyellárisa s benne levő 11 koronával együtt elűnt. Az eddigi rendőri nyomozás nem vezetett eredményre.

Tolvaj cipészegéd. Stulla Viktor móri cipészegéd csak nemrég szabadult ki a börtönből, ahol hat hónapot űlt különböző lopások miatt, de azért nem tudott megmaradni a kaptára mellett. Stulla ugyanis az elmúlt szombatban Peisner Alajos kocsijáról 12 darab csészét, Hajos József kocsijáról pedig egy téllakbatot kaptott és a lopott holmikat eladta. A tolvajt elfogták.

Egy „Malivanek”-féle vasszerkezetű, rövid, igen jó karban levő zongora, helyszűke miatt azonnal eladó. Cim a kiadó hivatalban.

Színház.

Kedd, febr. 13.

Ismét vendégszereplés volt f. hó 13-án a városi színházban. Micsely F. György szavának áll s egyremásra új, friss erőkel ügykezik galvánizálni az idei sovány színtársulatot, s rohamlépésekkel iparkodik biztosítani a sikert a színházi pénztár számára is, mely azonban sajnos, a vérmes remények minimumát sem elégítik, mert ez a mi nagyképű-kódó közönségünk, mely nagy garral hirdeti műizését ott, ahol áldozatról nem

eshetik szó, óvatosan visszahuzódik és tartózkodik a megjelenéstől ott, ahol ki is kellene azt a műpártolást mutatni. Nem is csodáljuk aztán, ha az igazgató időnek előtte elkövénközik tőlünk, s egy beadványban arra kéri a városi színháji bizottságot, hogy március 1-én bevezesse a szimiszéont, ami egyuttal azt is jelenti, hogy a szerződésben kikötött száztíz színelőadás helyett csak száznyolcat játszhasson le. Így volt ez f. hó 13-án is mikoris Pécsi Paulának, a budapesti Vigaszínház tagjának vendégfelléptűl *Dorrit kisasszony*, ez az aranyománcu angol vígjáték került színrre. Pedig a vendégművész nő ki Anny szerepét játszotta, megérdemelte volna, hogy többen részesüljenek játékának élvezetében, mert ennek a fiatal, rokonszenves természetnek egyéb művészi kvalitikációjához feltűnő szépsége is hozzájárul. Hangja kellemes, behielyző, s még a kevésbé érzélgős jeleneteket is oly szépen tudja kiszínezni, hogy a hallgató beleéli magát. Szóval: akik nem voltak jelen, azok egy kedves estétől fusztották meg magukat. Mellette megemlíthetjük Timár Bélát (Dorrit Villiam), ki természetesen precizással adta az adósk börtönből váratlanul kiszabadult és hirtelen meggazdagodott főurat. Ugyszintén sok jóitű kommunikum vegyűlt Somogyi Károly (Burnich) játékába is.

Szombat, febr. 14.

Pécsi Paula második és utolsó vendégfel léptűl a *Diákélet* adattól elő. A Diákélet azonos a Heidelbergi diákélettel, mely két év előtt nagy hatást keltve került színrre színpadunkon. A megkurtított cím azonban mitemen változtat a darab szövegzésén, mely ma is szépen, gördülékeny egymásutánban pergett le. A vendégművész nő ma talán még jobb volt mint tegnap, s Katica halás szerepét bőven kiaknázte, az ötödik felvonás utolsó jelenetét pedig erős tragikai érzéssel játszotta el, hogy könnyeket esalt a szemünkbe. Margitát Gyula hűten rajzolta meg hirtelen az élet forgatagába került herceg (Károly Henrik) szerepét, aki az első pillantásra szerelmes lesz a kis pincérleányba. Somogyi Károly a mai napon természetének leginkább megfelelő szerepét jutott: Kellmen pincemester volt, tele természetes logikával és komikummal. Nem mondhatjuk el ezt Deák Gyuláról, dr. Jüttner, ki megengedett túlzásaival levont a második felvonás értékeitől. Ugyanez áll Timár Béláról (Lutz) is, ki meg jobban tette volna, ha önkritikesebb, vehemensebb komoronyik iparkodott volna leírni.

Most jelent meg

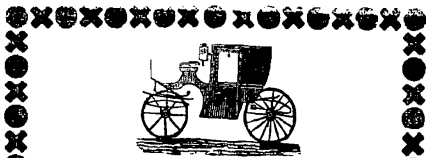
A maglaji hős életrajza

a hős arcképével együtt

Írta: BÁRDOS JÓZSEF dr. ciszt, r. tanár.

Kapható a szerzőnél, Székesfehérvárott.

Ára 60 fill. Tomcsányi István életrajzával és kölleményével együtt 1 korona.

KOCSIFÉNYEZŐ és NYERGES

üzletemet a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom.

Raktárt tartok mindennemű ruganyos hintókból és különböző üzleti kocsikból. Javításokat a leggyorsabban és jutányos árban készítek.

Hirtling Pál kocsigyártó,

Székesfehérvár, Tolnai-utca 16.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdársban, Székesfehérvárott